

Pengetahuan, Sikap dan Amalan Masyarakat di Kuala Lumpur Terhadap Kempen Pencegahan Jenayah Penipuan Dalam Talian

ERNAWATI ABDUL WAHAB
Polis Diraja Malaysia

MUHAMMAD ADNAN PITCHAN
Universiti Kebangsaan Malaysia

ALI SALMAN
Universiti Malaysia Kelantan

ABSTRAK

Pemahaman masyarakat terhadap sesuatu kempen yang diadakan sangat penting yang mana ia menunjukkan sama ada tujuan dan objektif sesuatu kempen itu tercapai. Kempen pencegahan jenayah penipuan dalam talian yang dilaksanakan oleh Polis Diraja Malaysia (PDRM) melalui Jabatan Siasatan Jenayah Komersil (JSJK) adalah bertujuan memberi pengetahuan, meningkatkan kesedaran, membentuk sikap dan amalan untuk mengelakkan masyarakat menjadi mangsa jenayah penipuan dalam talian. Walaupun saban tahun kempen seumpamanya dilaksanakan, namun masyarakat masih menjadi mangsa. Oleh itu, pemahaman masyarakat terhadap pencegahan jenayah penipuan dalam talian harus ditingkatkan dari semasa ke semasa memandangkan modus operandi jenayah tersebut yang sentiasa berubah, dan salah satu kaedahnya adalah melalui kempen. Justeru, kajian ini dijalankan untuk mengkaji pemahaman masyarakat terhadap kempen pencegahan jenayah penipuan dalam talian yang dilihat dari sudut pengetahuan, sikap dan amalan masyarakat terhadap kempen. Metodologi kajian adalah pendekatan kualitatif, iaitu temu bual kumpulan fokus. Seramai 21 orang informan terdiri daripada masyarakat di sekitar Kuala Lumpur yang telah menghadiri kempen pencegahan jenayah penipuan dalam talian telah ditemu bual melalui tiga kumpulan fokus mengikut tiga daerah utama iaitu Brickfields, Sentul dan Dang Wangi. Hasil kajian mendapati bahawa ketiga-tiga elemen pengetahuan, sikap dan amalan adalah saling berkaitan dan masyarakat di kawasan kajian mempunyai pengetahuan yang baik terhadap kempen pencegahan jenayah penipuan dalam talian terutama dari segi tujuan dan mesej yang disampaikan di dalam kempen. Sikap masyarakat terhadap kempen pula positif kerana mereka berkeyakinan bahawa kempen tersebut mendatangkan kebaikan dan manfaat kepada masyarakat umum. Amalan masyarakat berada pada tahap yang baik terhadap kempen kerana mempraktikkan nasihat yang diterima semasa kempen.

Kata kunci: *Jenayah siber, komersial, media sosial, teknologi, literasi.*

Knowledge, Attitude and Practice Society in Kuala Lumpur Against Online Fraud Crime Prevention Campaign

ABSTRACT

The community's understanding of a campaign that is held is very important as it shows whether the goals and objectives of the campaign have been achieved. The online fraud crime prevention campaign implemented by the Royal Malaysian Police (PDRM) through the Commercial Crime Investigation

Department (JSJK) aims to provide knowledge, raise awareness, shape attitudes and practices to prevent the community from becoming victims of online fraud crimes. Although such campaigns are implemented every year, the community is still remains victim. Therefore, the public's understanding of the prevention of online fraud crimes should be improved from time to time considering the modus operandi of such crimes that are constantly changing, and one of the methods is through campaigns. Thus, this study was conducted to examine the public's understanding of the online fraud crime prevention campaign seen from the perspective of the public's knowledge, attitudes and practices towards the campaign. The research methodology is a qualitative approach, namely focus group interviews. A total of 21 informants from the community around Kuala Lumpur who attended the online fraud crime prevention campaign were interviewed through three focus groups according to the three main districts namely Brickfields, Sentul and Dang Wangi. The results of the study found that the three elements of knowledge, attitude and practice are interrelated and the community in the study area has good knowledge of online fraud crime prevention campaigns, especially in terms of the purpose and message conveyed in the campaign. The community's attitude towards the campaign is positive because they believe that the campaign brings good and benefits to the general public. Community practice is at a good level towards the campaign because they put into practice the advice received during the campaign.

Keywords: *Cyber crime, commercial, social media, technology, literacy.*

PENGENALAN

Kepesatan teknologi maklumat dan komunikasi (ICT) masa kini yang semakin canggih, dinamik dan tanpa sempadan menyebabkan wujudnya pelbagai jenayah siber yang dilakukan oleh pihak-pihak yang tidak bertanggungjawab yang mahu mengaut keuntungan melalui jenayah penipuan dalam talian. Apabila teknologi dalam dunia siber semakin berkembang dengan pantas sudah semestinya ia turut membawa kesan negatif kepada sesebuah negara terutamanya dalam kalangan pengguna teknologi tersebut (Muhammad Adnan & Siti Zobidah, 2019). Gaya hidup khalayak ramai yang berkomunikasi dan menjalankan urusan secara dalam talian mengundang pelbagai risiko dari sudut keselamatan sebagai pengguna teknologi tersebut ekoran wujudnya pihak-pihak yang tidak bertanggungjawab mengambil kesempatan melakukan jenayah penipuan dalam talian.

Terbitan laporan Suruhanjaya Komunikasi dan Multimedia Tahun 2014 menjelaskan bahawa salah satu daripada cabaran utama dunia siber kini ialah peningkatan jenayah siber atau jenayah dalam talian yang semakin ketara di Malaysia. Penyalahgunaan Internet oleh penjenayah dengan tujuan memperdaya mangsa di alam siber atau secara dalam talian kian meruncing kerana berupaya mengakibatkan mangsa mengalami gangguan emosi dan trauma. Kepelbagaian strategi dan teknik melakukan jenayah atau dipanggil modus operandi (MO) serta kemudahan teknologi maklumat memberi peluang kepada penjenayah melakukan jenayah dalam talian tanpa mengira masa, tempat, mangsa dan pelakunya. Kewujudan aplikasi dan jaringan media sosial seperti Facebook, Instagram, WhatsApp, Telegram, Tik Tok dan pautan media sosial lain memberi peluang kepada penjenayah penipuan dalam talian untuk mencari mangsa dengan mudah tanpa perlu bersemuka.

Jenayah penipuan dalam talian dilihat lebih praktikal kepada penjenayah dan menyebabkan jenayah ini menjadi pilihan berbanding jenayah tradisional. Semakin ramai masyarakat bergantung dan berurusan dengan Internet, semakin besar peluang penjenayah siber untuk mengambil kesempatan melakukan jenayah penipuan dalam talian. Statistik

jenayah penipuan dalam talian di Malaysia kian meningkat saban hari dengan pembabitan pelbagai jenis modus operandi. Pada tahun 2022 (Januari sehingga September), kes jenayah penipuan dalam talian mencatatkan kerugian berjumlah RM1,536,673,851.35 dengan jumlah kes sebanyak 23,479.

Fenomena penipuan jenayah dalam talian yang berlaku menunjukkan bahawa masyarakat masih kurang mempunyai pengetahuan, kesedaran dan tidak mengamalkan sikap berwaspada apabila menjalankan sebarang urusan dalam talian. Buktinya, kes-kes jenayah penipuan dalam talian masih berleluasa dengan sasaran pelbagai demografi mangsa penipuan. Kempen kesedaran dan program pencegahan tentang jenayah penipuan dalam talian seringkali dilaksanakan oleh PDRM, namun masyarakat masih mudah terpedaya dengan strategi, taktik dan MO yang digunakan oleh penjenayah dalam talian. Justeru PDRM menerusi JSJK terus melaksanakan kempen-kempen bagi memberi kesedaran dan penerangan kepada masyarakat mengenai MO yang sering digunakan sindiket untuk menipu orang ramai. Aspek kesedaran kepada orang ramai tentang MO terkini sindiket 'scam' adalah usaha berterusan PDRM dalam mengelakkan lebih ramai masyarakat menjadi mangsa.

Jadual 1 memperlihatkan statistik kes jenayah penipuan dalam talian yang dicatatkan oleh JSJK Kuala Lumpur bagi tempoh tahun 2017 sehingga 2022 (Januari sehingga September.) yang melibatkan tujuh MO utama jenayah penipuan dalam talian iaitu penipuan belian dalam talian, penipuan pinjaman tidak wujud, penipuan pelaburan tidak wujud, African Scam, Macau Scam, *Business Email Compromise* (BEC) dan penipuan SMS. Data menunjukkan kes penipuan belian dalam talian memperlihatkan bilangan kes tertinggi dalam tempoh tersebut iaitu sebanyak 3,828 kes. Ia diikuti oleh kes penipuan pinjaman tidak wujud sebagai kedua tertinggi iaitu sebanyak 3,107. Seterusnya, Macau Scam sebanyak 1,812 kes, penipuan pelaburan tidak wujud sebanyak 1,425 kes, African Scam sebanyak 1,371 kes, penipuan SMS sebanyak 101 kes dan terendah ialah BEC sebanyak 61 kes.

Jadual 1: Statistik kes penipuan dalam talian, kontinjen kuala lumpur bagi tahun 2017 sehingga 2022 (Jan. – Sept.)

Kes	Tahun					
	2017	2018	2019	2020	2021	2022 (Jan - Sept.)
1. Belian Online	387	328	329	675	1,107	1,002
2. Pinjaman Tidak Wujud	323	402	594	825	627	336
3. Pelaburan	111	123	127	217	483	364
4. African Scam	293	248	252	269	216	93
5. Macau Scam	173	240	388	430	262	319
6. BEC	18	5	11	9	14	4
7. Tipu SMS	35	21	11	12	11	11

(Sumber: JSJK, PDRM, 2022)

Jadual 2 pula memperlihatkan komitmen warga JSJK PDRM melaksanakan pelbagai program dan aktiviti pencegahan untuk membendung dan mengurangkan statistik jenayah penipuan dalam talian oleh JSJK Kontinjen Kuala Lumpur bagi tempoh tahun 2019 sehingga September 2022 (Januari sehingga September). Secara keseluruhannya, statistik penglibatan masyarakat melalui kehadiran ke program saban tahun adalah tinggi dan aktif. Antara program pencegahan yang lazim dilaksanakan ialah pameran, ceramah dan syarahan serta siaran media (media elektronik, media cetak dan media sosial). Pada tahun 2019, sejumlah 20 pameran telah dilaksanakan setahun dengan penglibatan sebanyak 2,154 orang masyarakat. Jumlah penglibatan masyarakat terus meningkat pada tahun 2022 (Januari sehingga September) dengan jumlah kehadiran 1,131,087 orang.

Jadual 2: Statistik pelaksanaan program / aktiviti pencegahan JSJK bagi kes jenayah penipuan dalam talian, Kontinjen Kuala Lumpur tempoh tahun 2019 sehingga 2022

Program Pencegahan	Tahun			
	2019	2020	2021	2022 (Jan – Sept.)
Pameran	20	6	3	72
Penglibatan/Kehadiran masyarakat	2,154	1,852	20,800	1,131,087
Ceramah/Syarahan	34	5	20	56
Penglibatan/Kehadiran masyarakat	6,045	550	12, 240	23,715
Siaran Media (media elektronik, media cetak, media sosial)	41	54	330	337
Penglibatan/Kehadiran masyarakat	2,000	3,150	4,067,902	3,492,723

Sumber : JSJK, PDRM, 2022

Meskipun PDRM telah melaksanakan pelbagai kempen untuk memberi pengetahuan kepada masyarakat tentang jenayah penipuan dalam talian, namun masih terdapat masyarakat yang terjerumus di dalam kancah sindiket penjenayah kes penipuan dalam talian. Ini menunjukkan bahawa masyarakat masih kurang peka dengan perkara ini. Persoalannya, apakah wujud rintangan pengetahuan masyarakat di dalam pelaksanaan kempen pencegahan jenayah penipuan dalam talian yang dilaksanakan. Sekiranya masih kurang pemahaman masyarakat terhadap kempen pencegahan jenayah penipuan dalam talian, maka masyarakat masih terdedah kepada risiko menjadi mangsa jenayah penipuan dalam talian. Hal ini adalah kerana pengetahuan masyarakat terhadap jenayah tersebut akan mempengaruhi sikap dan amalan masyarakat yang akhirnya dapat melindungi mereka. Justeru, kertas ini bertujuan untuk membincangkan pengetahuan, sikap dan amalan masyarakat terhadap kempen pencegahan jenayah penipuan dalam talian yang dianjurkan di peringkat Jabatan Siasatan Jenayah Komersial (JSJK) Kontinjen PDRM Kuala Lumpur.

KAEDAH KAJIAN

Dapatan kajian ini diperolehi melalui pendekatan kualitatif iaitu kaedah kumpulan fokus. Perbincangan kumpulan fokus ini mempunyai kekuatan tersendiri yang mana mampu menghasilkan pengutipan dan pengumpulan data preliminari tentang sesuatu topik. Selain

itu, hasil boleh dengan cepat di samping kos yang efektif. Tidak dinafikan juga perbincangan kumpulan fokus mempunyai kelemahan seperti perbincangan boleh didominasi oleh ahli tertentu dan cuba menekankan pendapatnya lalu mempengaruhi pendapat ahli lain. Justeru, bagi mengatasi kelemahan ini, penyelidik telah mengawal situasi perbincangan kumpulan fokus dengan memberi peluang kepada semua informan untuk mengambil bahagian dan mengutarakan pendapat masing-masing agar tiada informan yang ketinggalan di dalam perbincangan yang telah diadakan.

Lokasi Kajian

Kontinjen PDRM Kuala Lumpur dipilih sebagai lokasi kajian kerana mencatatkan jumlah kes dan kerugian jenayah penipuan dalam talian yang tinggi. Disamping itu, bilangan penganjuran program dan kempen pencegahan jenayah penipuan dalam talian juga agak banyak berbanding Kontinjen negeri yang lain. Di bawah Kontinjen Kuala Lumpur, tiga daerah utama iaitu Brickfields, Sentul dan Dang Wangi dipilih kerana ketiga-tiga daerah ini menduduki tiga tangga teratas bagi daerah yang merekodkan bilangan kes jenayah penipuan dalam talian tertinggi di dalam Kontinjen Kuala Lumpur. Menurut Creswell dan Poth (2018), lokasi kajian perlu ditentukan untuk mengambil kira keperluan kajian dan memastikan persekitaran lokasi kajian dipilih tidak membatasi apa yang hendak dikaji.

Persampelan Kajian

Jumlah informan yang terlibat dalam kajian ini adalah seramai 21 orang informan yang dipilih secara bertujuan iaitu mereka yang pernah menghadiri kempen pencegahan jenayah dalam talian yang dianjurkan oleh Ibu Pejabat Polis (IPD) Brickfields, Sentul dan Dang Wangi. Jadual 3 menunjukkan pecahan informan mengikut daerah dan jantina.

Jadual 3: Maklumat persampelan informan kumpulan fokus

Kumpulan Fokus	Daerah	Pecahan Informan
1	Brickfields	● 6 Lelaki ● 1 Perempuan
2	Sentul	● 6 Lelaki ● 1 Perempuan
3	Dang Wangi	● 2 Lelaki ● 5 Perempuan
Jumlah		21 Orang

Pengumpulan dan Penganalisisan Data Kumpulan Fokus

Langkah pertama di dalam proses ini adalah pembentukan kumpulan fokus terdiri daripada tujuh orang informan daripada tiga daerah kajian. Selepas pemilihan informan, proses seterusnya adalah pelantikan moderator yang mana dalam kajian ini penyelidik sendiri menjadi moderator dan mengendalikan proses perbincangan kumpulan fokus. Sesi suai kenal juga turut diadakan agar informan saling mengenali dan tidak malu untuk menyuarakan pendapatnya. Sebelum sesi temu bual bermula, para informan telah diberikan taklimat ringkas tentang tujuan kajian ini dijalankan serta setiap informan diberi satu risalah

maklumat kajian yang memperihal tentang tujuan, prosedur dan etika kajian. Apabila informan telah faham dan bersetuju, informan juga telah menandatangani borang persetujuan atau keizinan peserta kajian. Informan telah dimaklumkan bahawa sebarang maklumat yang diberikan semasa temu bual adalah sulit, rahsia dan tidak didedahkan untuk apa jua kepentingan peribadi. Informan juga dimaklumkan bahawa maklumat peribadi seperti nama dan identiti lain dirahsiakan. Semasa perbincangan dijalankan, semua percakapan para informan telah direkodkan melalui perakam audio dan teknik mencungkil juga turut digunakan untuk mendapatkan data yang lebih mendalam dan berkualiti. Di akhir perbincangan, penyelidik mengucapkan terima kasih kepada informan kerana sudi memberi kerjasama dan mengambil bahagian di dalam kajian ini yang mengambil masa lebih kurang satu jam tiga puluh minit. Data yang dirakam telah ditranskripsikan untuk proses penganalisan. Proses penganalisan dijalankan untuk mencari tema dan makna berdasarkan objektif kajian.

PROFIL INFORMAN KUMPULAN FOKUS

Seramai 21 orang informan daripada daerah Brickfields, Sentul dan Dang Wangi terlibat di dalam kajian ini. Kumpulan fokus telah dibina dengan seramai 14 orang lelaki dan 7 orang perempuan yang dibentuk secara berkumpulan sebanyak tiga kumpulan mengikut sampel kawasan kajian. Lingkungan umur informan adalah daripada 31 – 71 tahun. Dari segi taburan bangsa, kaum Melayu mempunyai catatan peratusan yang tertinggi iaitu 76% diikuti oleh kaum Cina 14% dan kaum India sebanyak 10%. Rata-rata informan kajian mempunyai tahap pendidikan tertinggi ialah di peringkat Sijil Pelajaran Malaysia (SPM) iaitu sebanyak 38.0%, Sarjana Muda 23.8% manakala di peringkat Sarjana dan Diploma pula masing-masing 19.1%. Bagi status pekerjaan informan pula, sebanyak 57.1% informan bekerja di sektor swasta diikuti 28.6% adalah pesara, 9.5% informan bekerja sendiri dan 4.8 % informan bekerja di sektor kerajaan. Bagi lingkungan pendapatan bulanan pula, hasil kajian mendapati 52.4% berpendapatan bulanan sebanyak RM5,000 ke bawah, 33.3% berpendapatan bulanan sebanyak RM5,000 ke RM10,000 dan 14.3% berpendapatan bulanan sebanyak RM10,001 dan ke atas. Jadual 4 menunjukkan profil demografi informan secara keseluruhan.

Jadual 4: Demografi informan kumpulan fokus

Bil. Informan	Umur	Jantina	Kaum	Tahap Pendidikan	Pekerjaan	Pendapatan Bulanan (RM)
1.	(50 tahun)	Lelaki	Melayu	Ijazah Sarjana	Swasta	10,001 ke atas
2.	(31 tahun)	Lelaki	Melayu	Ijazah Sarjana Muda	Swasta	Bawah 5,000
3.	(48 tahun)	Lelaki	Cina	SPM	Swasta	Bawah 5,000
4.	(54 tahun)	Lelaki	Cina	SPM	Swasta	Bawah 5,000
5.	(33 tahun)	Lelaki	Cina	Ijazah Sarjana	Swasta	5,000 ke 10,000
6.	(66 tahun)	Perempuan	Melayu	SPM	Pesara	Bawah 5,000
7.	(33 tahun)	Lelaki	Melayu	SPM	Kerajaan	Bawah 5,000
8.	(50 tahun)	Lelaki	Melayu	Diploma	Swasta	Bawah 5,000

9.	(63 tahun)	Perempuan	India	Diploma	Pesara	Bawah 5,000
10.	(71 tahun)	Lelaki	Melayu	SPM	Pesara	Bawah 5,000
11.	(71 tahun)	Lelaki	Melayu	SPM	Pesara	Bawah 5,000
12.	(65 tahun)	Lelaki	Melayu	SPM	Pesara	Bawah 5,000
13.	(66 tahun)	Lelaki	Melayu	Ijazah Sarjana	Pesara	5,000 ke 10,000
14.	(66 tahun)	Lelaki	Melayu	SPM	Pesara	Bawah 5,000
15.	(45 tahun)	Perempuan	Melayu	Ijazah Sarjana Muda	Swasta	10,000 ke atas
16.	(36 tahun)	Perempuan	Melayu	Ijazah Sarjana Muda	Swasta	5,000 ke 10,000
17.	(54 tahun)	Perempuan	Melayu	Ijazah Sarjana	Swasta	5,000 ke 10,000
18.	(41 tahun)	Lelaki	India	Ijazah Sarjana Muda	Swasta	10,000 ke atas
19.	(39 tahun)	Perempuan	Melayu	Ijazah Sarjana Muda	Swasta	5,000 ke 10,000
20.	(33 tahun)	Perempuan	Melayu	Diploma	Swasta	5,000 ke 10,000
21.	(38 tahun)	Lelaki	Melayu	Diploma	Swasta	5,000 ke 10,000

PENGETAHUAN MASYARAKAT TERHADAP KEMPEN PENCEGAHAN JENYAH PENIPUAN DALAM TALIAN

Pengetahuan di dalam kajian ini dibahagikan kepada tiga tema, iaitu pengetahuan terhadap pelaksanaan kempen, pengetahuan masyarakat terhadap pengisian kempen dan pemahaman masyarakat terhadap kempen.

Pelaksanaan Kempen

Subtema yang dilihat di dalam tema pelaksanaan kempen adalah penganjur kempen, tujuan kempen dan latar belakang kempen. Di samping itu, sebagai maklumat tambahan, informan juga diajukan tentang pengetahuan mengenai jenis-jenis jenayah penipuan dalam talian yang diketahui. Bagi hasil kajian tentang penganjur kempen, didapati para informan mengetahui bahawa kempen pencegahan jenayah dalam talian adalah anjuran PDRM namun, tidak mengetahui lebih lanjut secara spesifik bahawa terdapat jabatan khas di dalam PDRM yang bertanggungjawab menangani jenayah tersebut dan menganjurkan kempen- kempen sedemikian iaitu JSJK. Hal ini dinyatakan oleh para informan seperti yang berikut:

...so, memang saya *aware* PDRM yang menganjurkan. Kalau tak silap saya IPD Brickfields punya staf.

...saya ingat yang dia punya penganjur tu PDRM sebab yang saya pergi atas nama Rukun Tetangga....

...penganjur semasa itu adalah kita punya komuniti, komuniti Bangsar dengan PDRM sendiri.

Selain itu, terdapat juga informan yang mempunyai tahap pengetahuan yang lebih mendalam tentang organisasi yang menganjurkan kempen pencegahan jenayah penipuan dalam talian walaupun kurang tepat daripada segi kata nama khas jabatan tersebut. Hal ini ada dinyatakan oleh informan berikut:

...PDRM. Tapi yang ni *talk* ni daripada jenayah komersil juga ni
...masa tu baca dekat situ Bahagian Jenayah dalam talian.

Di samping itu, terdapat informan yang berpendapat bahawa pihak yang memaklumkan dan menjemput mereka hadir adalah penganjur. Para informan juga berpendapat bahawa kehadiran pihak polis di kawasan kempen dan pihak polis yang memberikan ceramah tersebut telah memberikan idea dan persepsi kepada informan bahawa kempen tersebut adalah anjuran PDRM.

...masa itu ada yang datang *police badge* datang ke tempat itu.
...persatuan penduduk.
...penganjurnya biasa ni...yang bagi ceramah pasal dia yang memanggil.
...pihak IPD Sentul. PDRM.

Secara kesimpulannya, para informan mengetahui bahawa kempen pencegahan jenayah penipuan dalam talian dianjurkan oleh PDRM walaupun mereka kurang pengetahuan bahawa pengelola atau penggerak kempen tersebut adalah JSJK. Hal ini kerana kempen yang melibatkan pencegahan jenayah kebiasaannya diterajui oleh PDRM selaku pihak berkuasa yang bertanggungjawab mencegah jenayah dan menguatkuasa undang-undang di Malaysia. Justeru, PDRM perlu mempergiatkan usaha untuk menonjolkan peranan dan fungsi JSJK sebagai jabatan peneraju menangani jenayah komersil kepada masyarakat. Selain itu, hasil kajian menunjukkan bahawa peranan komuniti setempat seperti Rukun Tetangga dan Persatuan Penduduk turut memainkan peranan penting di dalam memperkenalkan kempen tersebut kepada masyarakat.

Aspek seterusnya dalam tema pengetahuan masyarakat terhadap kempen ialah tentang tujuan pelaksanaan kempen. Tujuan utama pelaksanaan kempen pencegahan jenayah penipuan dalam talian adalah untuk memberi pengetahuan, meningkatkan kesedaran, membentuk sikap dan amalan untuk mengelakkan masyarakat menjadi mangsa jenayah penipuan dalam talian. Hasil kajian mendapati bahawa para informan mengetahui bahawa tujuan utama kempen dilaksanakan adalah untuk memberi kesedaran kepada masyarakat tentang jenayah penipuan dalam talian, memberi pengetahuan tentang teknik-teknik terkini penjenayah dalam talian dan mengelakkan masyarakat daripada menjadi mangsa jenayah penipuan dalam talian. Hal ini dapat dilihat oleh pernyataan para informan seperti yang berikut:

... mengingatkan kita tentang teknik-teknik terkini penipuan di atas talian
...tujuan kempen untuk bagi *awareness* cara terbaru *scammers* pakai
...nak bagi orang tahu *scammer* datang macam mana dia orang.
...dia bagi *awareness scammer* tu macam mana

...jadi, untuk kesedaran lah macam mana untuk mengatasi jika benda ni berlaku.

...tahu pasal *scammer* tu semua.

...nak menerangkan apa sebenar *scammer*..apa tujuan dia.

...apa *scammer* ni buat, apa helah-helah dia dan bagaimana nak mengelakkan

...*how to prevent yourself from being cheated or being scammed*.

Perbincangan seterusnya adalah pengetahuan masyarakat tentang latar belakang kempen. Kempen pencegahan jenayah penipuan dalam talian adalah satu kempen berterusan yang dianjurkan oleh PDRM melalui JSJK. JSJK adalah merupakan salah satu daripada 10 jabatan di dalam PDRM yang berfungsi secara khasnya menangani segala bentuk jenayah komersil di Malaysia. Jenayah siber ialah penyumbang terbesar kepada jenayah komersil yang disiasat oleh JSJK dan jenayah penipuan dalam talian adalah tergolong di bawah jenayah siber. Kempen pencegahan jenayah komersil secara besar-besaran yang melibatkan penekanan tentang jenayah siber termasuk jenayah penipuan dalam talian telah dilaksanakan oleh JSJK sejak tahun 2016 iaitu dengan *tagline* 'Be Smart'. Namun, ia telah mengalami pelbagai perubahan nama kempen mengikut kesesuaian semasa. Pada tahun 2021, kempen pencegahan jenayah komersil difokuskan kepada jenayah penipuan dalam talian. Kempen Pencegahan Jenayah Komersil (Jenayah Dalam Talian) Tahun 2021 dengan tema 'Kesedaran Jenayah Komersil Kesedaran Komuniti' dan *tagline* 'Be Smart Stay Alert' merupakan kempen terkini dijalankan. Kesyinambungan daripada kempen tersebut adalah Kempen Anti Scam PDRM Tahun 2022.

Hasil dapatan kajian mengenai pengetahuan informan berkaitan dengan bermulanya kempen pencegahan jenayah penipuan dalam talian dilaksanakan di Malaysia mendapati bahawa para informan tidak mengetahui permulaan kempen berkaitan pencegahan jenayah penipuan dalam talian ini. Tetapi terdapat informan yang mempunyai pengetahuan tentang wujudnya kempen tersebut dan menganggarkan secara umum bahawa kempen tersebut telah dijalankan. Hal ini disokong melalui pernyataan para informan seperti yang berikut:

...saya memang tak tahu langsung. Bila datang baru tahu ada kempen pencegahan.

...kempen kita tahu dah lama

...saya ingat, benda ni dah lama. Sebelum PKP dah ada kempen.

...untuk makluman, saya pernah dengar pasal ni

Di samping itu, pengetahuan informan berkenaan jenis-jenis jenayah penipuan dalam talian turut diajukan. Secara asasnya para informan mengetahui dan berupaya menerangkan ciri-ciri dan contoh-contoh kes jenayah penipuan dalam talian yang kerap berlaku. Pengetahuan para informan berkenaan jenis-jenis jenayah penipuan dalam talian adalah sama seperti jenis-jenis MO jenayah penipuan dalam talian yang dinyatakan oleh JSJK PDRM. Pengetahuan para informan diperolehi daripada pengalaman sendiri dan daripada maklumat sumber yang lain. Hal ini dapat dilihat melalui pernyataan para informan seperti yang berikut:

... macam *love scam*. lepas tu yang LHDN, banyak lagi... tak ingat.
...macam mahkamah, bank-bank *call* ada tunggakan kad kredit, pinjaman tak bayar, atau pun daripada pihak PDRM sendiri kata ada kes saman, ada kes tangkapan. contoh kalau kes dekat mudah, dia bagi iklan jual *handphone*, tapi *handphone* orang lain, *transfer* kat orang lain. tipu pembelian.
...kadang-kadang penipuan talian untuk cakap DHL la... JNT la
...*call* daripada bank mana minta nombor IC 4 digit yang belakang sekali. Cakap *you* kena hutang ni bank ni berapa-berapa.. *you* kena bayar segera atau *you* kena tindakan mahkamah.
...saya pun ada pernah terima panggilan LHDN
...satu lagi dia kata ada hantar barang *online* tapi kita tak ada order barang tu, dia suruh kita bayar

Berdasarkan keseluruhan jawapan para informan mengenai pelaksanaan kempen, didapati para informan mengetahui kewujudan kempen pencegahan jenayah penipuan dalam talian yang dianjurkan oleh PDRM dan tujuan pelaksanaan kempen. Hal ini kerana PDRM merupakan badan penguatkuasa yang menangani kes-kes jenayah. Oleh itu, masyarakat mudah mengetahui jika pengisian sesebuah kempen itu berunsurkan pencegahan jenayah dan kehadiran pihak polis sebagai penceramah, maka penganjurnya adalah dari PDRM. Tujuan kempen juga jelas difahami oleh informan. Akan tetapi, dari segi latar belakang kempen, informan tidak mengetahui secara tepat. Hal ini turut disebabkan penggunaan nama kempen yang pelbagai namun mempunyai tujuan yang sama. Selain itu, informan mempunyai pengetahuan tentang ciri-ciri dan contoh-contoh jenayah penipuan dalam talian yang sering berlaku.

Pengisian Kempen

Subtema yang dikaji di bawah tema pengisian kempen jenayah penipuan dalam talian adalah pengetahuan informan tentang pengisian kempen dan mesej yang disampaikan di dalam kempen. Hasil kajian mendapati para informan mengetahui bentuk pengisian kempen dijalankan iaitu ceramah dan berpendapat ia sesuatu yang bagus ditambah dengan elemen-elemen lain seperti persembahan slaid dan tayangan video. Hal ini dibuktikan melalui pernyataan para informan seperti yang berikut:

...ada *talk*, ada *slide presentation* tu yang bagus. Tunjuk sekali dengan gambar
...sama juga. ada *talk, presentation* dan *slide*.
...dia ada *talk*, ceramah, video.
...saya pun similar tetapi ada tambah ada itu iklan menggunakan *scam alert* ini macam.
...sama ada *presentation*.
...pun sama. *Talk, slide, pamphlet, brochures*.
...lebih pada ceramah.

Di antara bentuk pengisian utama kempen pencegahan jenayah penipuan dalam talian adalah ceramah atau forum berbentuk sesi penyebaran ilmu yang mana melibatkan komunikasi dua hala di antara PDRM dan audien. Bagi subtema mesej yang disampaikan di dalam kempen, hasil kajian mendapati para informan mengetahui bahawa pengisian mesej di dalam kempen adalah untuk memberi maklumat pencegahan jenayah penipuan dalam talian dan meningkatkan kewaspadaan supaya masyarakat dapat mengelakkan diri daripada menjadi mangsa jenayah penipuan dalam talian. Hal ini disokong oleh kenyataan para informan seperti berikut:

...lebih kepada kita kena *alert latest scammer*. Apa kita perlu buat kalau jadi apa *action* kita perlu buat
...mesej yang dia orang sampaikan ialah kita kena berhati-hati.
...mesej ialah *scam alert*, berhati-hati penipuan dalam talian. *so* kita jangan *simply* bagi nombor akaun kita, hal-hal peribadi kita.
...kalau dapat panggilan telefon daripada nombor yang kita tak kenal terutama yang tak kenal *so* pertama sekali tak perlu layan. Tak perlu angkat tak perlu jawab atau kita dengar daripada pemanggil tu kalau tak ada kena mengena dengan urusan kita, kita tak perlu buat langkah yang seterusnya

Terdapat informan yang berfikir proaktif terhadap mesej yang diterima semasa kempen dan berpendapat mesej tersebut perlu disebarkan kepada orang lain sebagaimana yang dinyatakan oleh informan berikut:

...maklumat yang diberikan kepada kita bukan untuk kita saja, tetapi untuk kita sebagai individu yang akan *share* dengan kita punya ahli keluarga terutama kita punya orang tua, *family members* yang tidak ada akses terhadap *info*

Berdasarkan keseluruhan jawapan para informan berkaitan dengan pengisian kempen pencegahan jenayah penipuan dalam talian, informan mengetahui bahawa kempen berbentuk ceramah dan menyukai apabila bentuk kempen diperkayakan dengan elemen lain seperti tayangan video, gambar dan persembahan *slide*. Para informan juga mengetahui mesej utama yang ingin ditekankan di dalam kempen iaitu untuk meningkatkan kewaspadaan di kalangan masyarakat tentang jenayah penipuan dalam talian.

Pemahaman Masyarakat Terhadap Kempen

Tema seterusnya yang dilihat adalah berkenaan pemahaman masyarakat terhadap kempen tersebut iaitu daripada dua subtema iaitu (i) pendekatan yang digunakan di dalam kempen, mudah difahami, menarik minat dan mendatangkan impak positif kepada masyarakat (ii) menambah pengetahuan masyarakat. Hasil kajian bagi subtema yang pertama mendapati kesemua informan bersetuju dengan semua elemen tersebut. Hal ini dibuktikan dengan pernyataan para informan yang berikut:

...mudah faham. kita lagi berjaga-jaga. Memang bagus kalau PDRM sendiri datang untuk *explain* kepada kita sendiri
...*that's why PDRM* datang memang tepat pada waktu. *Effectiveness* bagus. Kita lebih *aware* dengan *surrounding* punya *scammer*, mudah faham, menarik minat. Bahasa yang dipakai *simple words*, semua orang boleh faham. Tiada jargon yang pelik.
...dalam *point of view* saya, ceramah ini semua adalah *effective*
...daripada apa yang saya dah hadir, bahasa atau cara penyampaian itu memang mudah sebab kalau dipermudahkan, kita lagi cepat faham. Jadi saya rasa memang mudah dengan bahasa-bahasa yang digunakan dan juga macam mana kita nak mendapatkan maklumat dan tindakan.
...amat mudah faham dan memang menarik. Satu benda yang kami memang tunggu nak tahu sebab memang hari tu ada banyak benda saya pun tak tahu tapi lepas dengar ceramah tu, banyak juga *hidden things* yang kami tak faham tu hari tu saya tahu lah.

Berdasarkan keseluruhan jawapan para informan berkaitan dengan pemahaman masyarakat terhadap kempen pencegahan jenayah penipuan dalam talian, dapat dirumuskan bahawa pendekatan yang digunakan di dalam kempen seperti bahasa yang digunakan dan cara penyampaian adalah mudah difahami oleh masyarakat dan menarik minat masyarakat. Kempen dianggap berupaya mendatangkan impak yang positif dan menambah pengetahuan masyarakat. Namun, isu keadaan tempat kempen perlu dititikberatkan oleh penganjur supaya semua masyarakat yang hadir benar-benar mendapat pengetahuan dan bukan sekadar mengumpul audien yang ramai.

SIKAP MASYARAKAT TERHADAP KEMPEN PENCEGAHAN JENAYAH PENIPUAN DALAM TALIAN
Bahagian ini menghuraikan mengenai sikap terhadap kempen pencegahan jenayah penipuan dalam talian oleh masyarakat. Sikap dalam bahagian ini dibahagikan kepada dua tema iaitu pandangan masyarakat terhadap kempen pencegahan jenayah penipuan dalam talian dan perasaan serta emosi masyarakat terhadap kempen tersebut. Ini bermaksud, sikap masyarakat dapat menjelaskan tingkahlaku masyarakat yang seterusnya terhadap kempen pencegahan jenayah penipuan dalam talian.

Pandangan Terhadap Kempen

Pandangan masyarakat merujuk kepada pendapat atau pertimbangan masyarakat yang dijadikan pedoman untuk bertindak terhadap sesuatu. Pendapat informan tentang kempen pencegahan jenayah penipuan dalam talian adalah penting kerana ia akan mempengaruhi sikap masyarakat. Hasil kajian mendapati bahawa para informan mempunyai pandangan yang positif terhadap kempen pencegahan jenayah dalam talian. Ini dibuktikan dengan keterujaan informan dan penglibatan informan di dalam kempen yang mana mereka hadir secara sukarela untuk menambah pengetahuan mengenai jenayah penipuan dalam talian. Perkara ini dapat dilihat daripada pernyataan para informan seperti yang berikut:

...ya, memang ditunggu-tunggu. Sebab kita perlukan benda itu.
...saya pun memang nak pergi sebab nak tahu. Tidak dipaksa.
...saya pun sukarela sebab nak tahu pengetahuan lebih lanjut lagi.
...hadir sukarela.
...sukarela memang saya tunggu nak hadir.

Isu lain yang turut dibincangkan adalah pandangan informan sama ada kempen pencegahan jenayah penipuan dalam talian patut diteruskan di masa akan datang. Para informan berpandangan bahawa kempen tersebut patut diteruskan di masa akan datang kerana manfaat kempen tersebut kepada masyarakat. Hal ini dibuktikan melalui pernyataan informan berikut:

... perlu diteruskan sebab zaman berubah cara nak menipu ni pun mungkin berubah juga.
... teruskan sebab masih ramai lagi walaupun ada juga yang sudah dengar ceramah macam ni tapi masih juga ada yang tertipu
...teruskan lagi sebab dia nampaknya tak berkurangan diaorang ni.
...saya rasa bila ada program yang baik dan dia boleh beri kepentingan kepada masyarakat saya rasa perlu hadir
... perlu diteruskan dari semasa ke semasa.
...if you have campaign like this at least people are aware in advance.. so safe us. We shouldn't reduce it.. should more of it.

Berdasarkan keseluruhan jawapan para informan berkaitan dengan pandangan terhadap kempen pencegahan jenayah penipuan dalam talian, didapati para informan mempunyai pandangan yang sangat positif terhadap kempen. Para informan melibatkan diri di dalam kempen secara sukarela dan kempen tersebut merupakan sesuatu yang dinanti-nantikan oleh mereka kerana ingin menambah pengetahuan. Para informan berpendapat bahawa kempen sedemikian perlu diteruskan lagi di masa akan datang kerana ianya memberi manfaat kepada masyarakat.

Perasaan dan Emosi Terhadap Kempen

Perkataan 'emosi' bermakna 'gerakan tenaga' yang berasal dari perkataan Latin (Sharifah & Ahmad Shukri, 2006). Menurut mereka, pengalaman emosi seseorang memberi kesan terhadap sel-sel otak dan ingatan, lalu membentuk corak-corak yang mempengaruhi perlakuan seseorang. Emosi adalah sesuatu yang dirasakan oleh seseorang secara dalaman (Fatin, Mohammad Rahim, Wan Shahrazad & Rozainee, 2019). Emosi juga dapat memandu tingkah laku. Perasaan merujuk kepada reaksi bahawa individu mempunyai faktor luar dan dalaman. Oleh itu, dalam tema perasaan dan emosi terhadap kempen ini, subtema yang dilihat adalah perasaan terhadap iklan hebahan kempen dan pelaksanaan kempen serta dan reaksi emosi informan sekiranya kempen dikurangkan atau dihentikan. Hasil kajian mendapati bahawa, informan yang berminat terhadap sesuatu kempen akan menunjukkan reaksi atau perasaan yang positif. Informan akan memberi perhatian apabila melihat iklan hebahan kempen. Hal ini disokong oleh kenyataan para informan seperti yang berikut:

...nampak memang bagus. *Ok*. kena ada macam itu.
...*ok* tidak ganggu kita.
...memang suka. Sebab information.
...secara peribadinya, kita rasa seronok pasal kita dapat maklumat
...saya rasa seronok pasal kita tahu..*be alert*.
...*when we look at the poster.. i saw a poster.. i said its good i feel good. its a reminder for everybody who sees that..and i feel at least there's and effort for the police to ensure the safety of the public. And they do the campaign is very good*

Seterusnya, hasil kajian berkenaan reaksi informan sekiranya kempen pencegahan jenayah penipuan dalam talian dikurangkan atau dihentikan mendapati bahawa para informan kajian tidak bersetuju. Ini adalah kerana informan mempunyai pengetahuan bahawa kempen sedemikian memberikan kebaikan kepada masyarakat. Justeru ia memupuk sikap positif masyarakat terhadap kempen. Hal ini dapat dilihat menerusi pernyataan para informan yang berikut:

...tak setuju. Lebih baik tambah ini kempen lebih banyak lebih baik bagi orang tahu *scammer* ini macam mana dia berbagai jenis kena bagi masyarakat tahu. orang tua ke orang muda ke semua kena tahu *scammer*..macam mana dia orang berpusing-pusing.
... kita tak perlu mansuhkan cuma perlu *update* menambahbaik daripada semasa ke semasa sebab jenayah kita tak jangka bila akan berlaku. Jadi saya rasa perlu diteruskan dan kalau perlu ditambahbaik saya rasa kita perlu lah tambahbaik.
...maklumat tu penting, jadi benda tu tak bolehlah nak ditinggalkan atau tak payah benda tu perlu diteruskan. Kita tahu masyarakat kita ni..al maklum sajalah selagi kita tak bercakap selalu buat lupa lupa lupa..jadi kena bagi ingatan selalu.

Berdasarkan keseluruhan jawapan para informan berkaitan dengan perasaan dan emosi terhadap kempen pencegahan jenayah penipuan dalam talian, mendapati para informan menunjukkan sikap yang sangat positif terhadap kempen ini. Hal ini kerana, para informan berkeyakinan bahawa kempen sedemikian memberikan kebaikan dan manfaat kepada masyarakat.

AMALAN MASYARAKAT TERHADAP KEMPEN PENCEGAHAN JENAYAH PENIPUAN DALAM TALIAN

Bahagian ini menghuraikan mengenai amalan terhadap kempen pencegahan jenayah penipuan dalam talian. Seseorang individu mula mengetahui atau mempelajari tentang satu-satu amalan dan seterusnya memupuk satu sikap positif terhadapnya. Terdapat dua tema dalam bahagian ini iaitu tindakan masyarakat terhadap kempen dan perlakuan masyarakat terhadap kempen.

Tindakan Masyarakat Terhadap Kempen

Menurut Donny dan Irwansyah (2020) amalan merujuk kepada cara-cara di mana seseorang itu menunjukkan pengetahuan mereka melalui tindakan yang mereka lakukan. Dalam tema tindakan masyarakat, subtema yang akan dilihat adalah dari segi penglibatan pada masa akan datang, mengajak individu lain untuk turut serta dalam kempen, membantu dalam menyebarkan mesej di dalam kempen, tindakan mengelakkan diri daripada menjadi mangsa jenayah penipuan dalam talian dan tindakan jika dihubungi pihak yang mencurigakan. Berdasarkan hasil kajian didapati bahawa, para informan akan menyertai kempen pencegahan jenayah dalam talian pada masa akan datang. Selain itu, para informan juga menyatakan bahawa mereka akan turut mengajak individu lain untuk turut serta hadir kempen sekiranya diadakan lagi di masa akan datang. Terdapat juga informan yang telah pun membawa keluarga bersama-sama ke kempen yang dihadiri dan menunjukkan bahawa tindakannya untuk melibatkan pihak lain adalah kepada individu-individu yang paling hampir terlebih dahulu.

Perbincangan seterusnya adalah berkaitan dengan tindakan para informan di dalam menyebarkan mesej yang diterima di dalam kempen pencegahan jenayah dalam talian yang dihidirinya kepada masyarakat. Para informan menyatakan bahawa tindakan berkongsi maklumat yang diterima semasa kempen adalah supaya keluarga dan rakan-rakan turut mendapat maklumat yang sama. Hal ini ada dinyatakan oleh para informan seperti berikut:

...ya setuju akan *share* maklumat yang diperolehi daripada kempen kepada orang lain.

...ya saya ada *WhatsApp group family* dan kawan-kawan. Memang saya suka *share* dan saya sendiri *call* dan terangkan kepada mereka. Sebab ada benda banyak yang mereka tak tahu. Hari tu saya sendiri pun banyak / belajar. So mesej tu saya *pass* kepada keluarga dan kawan-kawan.

...ya. Ada sebelum lagi pun saya dah beritahu. *WhatsApp* dengan kawan-kawan.

...jadi saya lebih forwardkan kepada keluarga saya pasal itu yang paling penting yang terdekat

Selain itu, isu lain yang dibincangkan ialah mengenai tindakan informan selepas menghadiri kempen untuk mengelakkan diri daripada menjadi mangsa jenayah penipuan dalam talian dan sekiranya menerima panggilan telefon yang mencurigakan. Para informan menyatakan bahawa mereka tidak akan memberi perhatian terhadap panggilan yang diterima daripada pihak yang tidak berkenaan dan mengambil tindakan dengan menamatkan panggilan. Hal ini dapat dilihat melalui pernyataan para informan berikut:

...mencurigakan.. saya tak layan.

...kita pun selama ni dah dengar ceramah kita pun dah dapat macam- macam *info* so kita tahu apa nak buat. Pertama sekali kalau nombor yang pasti kita tak kenal tu, so tak perlu buat apa-apa nak jawab ke apa tak perlu lah.

...saya terus *delete*. Saya tak layan. Saya *stop* dan *delete* terus.

Para informan turut menyatakan bahawa mereka memuat naik aplikasi *Truecaller* sebagai salah satu langkah berhati-hati terhadap panggilan telefon yang diterima. *Truecaller* adalah satu aplikasi telefon pintar yang dapat mengenal pasti pengenalan pemanggil dan penghalang *spam* di Malaysia. Ia menunjukkan bahawa masyarakat berusaha untuk mengambil tindakan pencegahan jenayah penipuan dalam talian. Hal ini dinyatakan oleh para informan yang berikut:

...dekat *phone* saya ada *apps True Caller*, kadang daripada situ dah tahu *scammer* ke apa ke. Tak layan dah. Saya kalau *receive* yang bukan- bukan, saya tak akan buka mesej terus *delete*.

...saya pun sama daripada *apps True Caller* jika nombor orang *report* sebagai *scammer* jangan angkat. Mesej pelik tak layan lagi yang ada *link* tak tekan. kalau bank *call* pun daripada *fixed line*, cakap nanti saya *call* balik. Saya akan *double check* sendiri.

...Saya pun masukkan *application True Caller* itu, nombor tak kenal saya tak angkat. Kalau ada *link* saya tak tekan.

Berdasarkan keseluruhan jawapan para informan berkaitan dengan tindakan masyarakat terhadap kempen pencegahan jenayah penipuan dalam talian, para informan memberikan maklum balas yang positif, iaitu akan menyertai kempen pada masa akan datang dan akan mengajak individu lain untuk sertai. Di samping itu, para informan bertindak berkongsi mesej atau maklumat yang diperolehi semasa kempen dengan ahli keluarga dan rakan-rakan supaya mereka juga mendapat pengetahuan. Para informan juga mengambil tindakan yang wajar untuk mengelakkan diri daripada menjadi mangsa jenayah penipuan dalam talian sebagaimana nasihat yang disampaikan di dalam kempen.

Perlakuan Masyarakat Terhadap Kempen

Perlakuan merupakan sesuatu yang dilakukan atau perbuatan bagi melaksanakan sesuatu perkara (Natrah & Lilia, 2021). Perlakuan dapat memberikan impak atau kesan ke atas diri mahupun individu yang berkaitan. Dalam tema perlakuan masyarakat ini, subtema yang akan dilihat adalah dari segi perlakuan masyarakat terhadap maklumat, amaran dan nasihat yang diberikan oleh PDRM berkenaan jenayah penipuan dalam talian, dan perlakuan masyarakat untuk membuat semakan sebelum melakukan sesuatu transaksi kewangan. Hasil kajian yang dijalankan kepada informan berkaitan dengan perlakuan masyarakat terhadap maklumat, amaran dan nasihat yang diberikan oleh pihak berkuasa PDRM berkenaan jenayah penipuan dalam talian menunjukkan bahawa para informan akan memberi perhatian yang khusus. Hal ini kerana ia disampaikan oleh pihak berkuasa yang bertanggungjawab di dalam pembanterasannya jenayah penipuan dalam talian. Perkara ini dinyatakan oleh para informan yang berikut:

...kita rasa kita perlu ambil perhatian dan tindakan dan kita harap pihak yang berkuasa dapat memantau perkara ini daripada semasa ke semasa secara berterusan.

Seterusnya, hasil kajian kepada informan berkenaan perlakuan mereka untuk membuat semakan sebelum melakukan sesuatu transaksi kewangan mendapati bahawa informan bertindak dengan betul iaitu memilih untuk membuat semakan terlebih dahulu sebelum meneruskan sesuatu transaksi kewangan. Hal ini boleh dilihat melalui pernyataan para informan berikut

...saya rasa itu perlu. Sebab kita perlu kepastian sebelum kita buat apa-apa transaksi dan kita kena semak juga.

...saya memang hati-hati. Memang semak dulu tapi kebanyakannya saya memang tak beli barang-barang *online*, saya memang elakkan

...kalau nak buat *transaction*, tengok dulu *www. dot apa.. then ada secured* mangga tu ke tak menunjukkan the *website is secured* dan jika benda tu tidak ada kena mengena *related* dengan apa yang kita tengah lakukan kita perlu *ignore* atau *just click any exit button*.

Berdasarkan jawapan yang diberikan oleh para informan berkaitan perlakuan informan untuk membuat semakan sebelum meneruskan sebarang transaksi kewangan boleh dirumuskan bahawa para informan mempraktikkan amalan berhati-hati sebagaimana yang telah diperingatkan di dalam kempen supaya tidak menjadi mangsa jenayah penipuan dalam talian.

KESIMPULAN

Kempen pencegahan jenayah penipuan dalam talian merupakan salah satu usaha PDRM di dalam strategi pencegahan jenayah komersil untuk menyelamatkan masyarakat daripada menjadi mangsa jenayah penipuan dalam talian. Pemahaman masyarakat terhadap kempen ini amat penting bagi menjamin keselamatan masyarakat daripada menjadi mangsa atau terjebak di dalam jenayah penipuan dalam talian kerana kesannya bukan saja terhadap masyarakat malahan kepada negara dari segi sosial dan ekonomi. Kempen pencegahan jenayah penipuan dalam talian memberikan banyak manfaat dan perlu diperluaskan penglibatannya kepada masyarakat supaya sikap masyarakat akan berubah dan amalan akan dipertingkatkan dan diteruskan. Kajian juga menunjukkan para informan mempunyai pengetahuan yang cukup jelas berkenaan tujuan utama pelaksanaan kempen iaitu untuk memberi kesedaran kepada masyarakat tentang jenayah penipuan dalam talian, memberi pengetahuan tentang teknik-teknik terkini penjenayah dalam talian dan mengelakkan masyarakat daripada menjadi mangsa jenayah penipuan dalam talian. Informan juga mempunyai pengetahuan dan berupaya menerangkan tentang ciri-ciri dan contoh-contoh kes jenayah penipuan dalam talian yang kerap berlaku. Pengetahuan informan diperolehi daripada pengalaman sendiri dan daripada maklumat sumber yang lain. Hal ini menunjukkan informan peka dan cakna terhadap tren jenayah penipuan dalam talian yang berlaku di sekeliling mereka. Selain itu, kajian ini menunjukkan pihak luar seperti komuniti setempat yakni Rukun Tetangga dan Persatuan Penduduk turut memainkan peranan penting di dalam memperkenalkan kempen tersebut kepada masyarakat. Penurunan kuasa kepada golongan kepimpinan masyarakat setempat amat penting dalam memastikan setiap kempen dan aktiviti yang dijalankan membuahkan hasil yang diharapkan.

BIODATA

Ernawati Abdul Wahab adalah Pegawai Kanan Polis Diraja Malaysia, berpangkat Superintenden. Kini beliau berkhidmat di Bukit Aman, Kuala Lumpur. Beliau pernah mengendalikan kes-kes berkaitan jenayah komersial. Email: ernariz@gmail.com

Muhammad Adnan Pitchan merupakan Pensyarah Kanan di Pusat Kajian Media dan Komunikasi, Fakulti Sains Sosial dan Kemanusiaan, UKM. Bidang kajian beliau adalah media baharu, undang-undang siber, dan dasar keselamatan siber. Email: adnan86@ukm.edu.my

Ali Salman merupakan Profesor Madya di Fakulti Pengajian Bahasa dan Pembangunan Insan, Universiti Malaysia Kelantan. Bidang Kepakaran beliau ialah media baharu dan teknologi. Email: ali.salman@umk.edu.my

RUJUKAN

- Creswell, J. W., & Poth. C. N. (2018). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five traditions* (4th ed.). Los Angeles, CA: Sage.
- Donny, P., & Irwansyah. (2020). Memahami masyarakat dan perspektifnya. *Jurnal Manajemen Pendidikan dan Ilmu Sosial*, 1(1), 163-175.
- Fatin Adha Murad, Mohammad Rahim Kamaluddin, Wan Shahrazad Wan Sulaiman, & Rozainee Khairudin. (2019). Psikologi kemangsaan jenayah penipuan komersil: Tinjauan literatur. *Jurnal Psikologi Keselamatan*, 1, 60-86.
- Muhammad Adnan Pitchan, & Siti Zobidah Omar. (2019). Dasar keselamatan siber Malaysia: Tinjauan terhadap kesedaran netizen dan undang-undang. *Jurnal Komunikasi: Malaysian Journal of Communication*, 35(1), 103-119.
- Natrah Mat Kasim, & Lilia Halim. (2021). Faktor yang mempengaruhi amalan penjimatan air dalam kalangan pengguna (Conference paper). Paper presented at International Conference on Business Studies and Education (ICBE), pp. 111-120.
- Sharifah Akmam Syed Zakaria, & Ahmad Shukri Yahaya. (2006). Tinjauan tentang reaksi emosi di tempat kerja: Satu aspek pengurusan sumber manusia dalam organisasi. *Jurnal Teknologi*, 44, 1-11.